

ACTION REQUIRED: Uudistetut vertikaalisia sopimuksia koskevat säännökset tulivat voimaan

Tärkeää tietää:

- Uudistettu vertikaalinen ryhmäpoikkeusasetus ja suuntaviivat tulivat voimaan 1. kesäkuuta 2022.
- Sopimuksiin, jotka ovat voimassa 31. toukokuuta 2022, sovelletaan 12 kuukauden siirtymäaika.
- Uudistus sekä tiukensi että lievensi vertikaalisiin sopimuksiin sovellettavia säännöksiä.

Olemme kirjoittaneet aiemmin vertikaalisen ryhmäpoikkeusasetuksen ja sitä koskevien suuntaviivojen päivittämisestä. Uudistettu asetus ja suuntaviivat tulivat voimaan 1. kesäkuuta 2022. Ne koskevat sopimuksia toimitusketjun eri tasoilla toimivien yritysten, esimerkiksi valmistajan ja jakelijan välillä. Asetuksen mukaan vertikaalinen sopimus oletetaan lainmukaiseksi tiettyjen ehtojen täytyessä.

Asetuksessa on asetettu 12 kuukauden siirtymäaika sopimuksille, jotka ovat jo voimassa 31. toukokuuta 2022. Vanhojenkin sopimusten tulee siten noudattaa uutta asetusta 31. toukokuuta 2023 mennessä.

Tässä Newsflashissa käsittelemme *keskeisiä* uudistuksia osin myös suhteessa asetus- ja suuntaviivaluonnokseen, joista olemme aiemmin kirjoittaneet.

Kaksoisjakelu

Poiketen ryhmäpoikkeusasetuksen luonnoksesta kaksoisjakelua koskevaa poikkeusta sovelletaan aiempaa vastaavasti - kun osapuolten markkinaosuudet eivät ylitä 30 prosenttia. Komissio oli alun perin muun muassa

ehdottanut, että kaksioisjakelua koskeva poikkeus rajoitettaisiin koskemaan ainoastaan tapauksia, joissa osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus vähittäismarkkinoilla on enintään 10 prosenttia.

Asetuksessa on myös määritelty kaksioisjakelun yhteydessä tapahtuva sallittu tietojenvaihto luonnoksesta poikkeavalla tavalla. Voimaan tullessa asetuksessa kaksioisjakelua koskeva poikkeus ei koske toimittajan ja ostajan välistä tietojenvaihtoa, joka ei esimerkiksi suoraan liity vertikaalisen sopimuksen täytäntöönpanoon tai joka ei ole välttämätöntä sopimuksessa tarkoitettujen tavaroiden tai -palvelujen jakelun parantamiseksi. Tietojenvaihdon osalta uusissa vertikaalisissa suuntaviivoissa annetaan esimerkkejä siitä, mitkä tiedot voivat yleensä hyötyä poikkeuksesta ja mitkä eivät.

Kaksioisjakelun soveltamisalaa koskeva muutos pysyi luonnoksen mukaisena. Kaksioisjakelun soveltamisala laajennettiin siten koskemaan myös tukkukauppiaita ja maahantuojia. Sen sijaan poikkeuksen soveltamispiiristä rajattiin ulos sellaiset verkossa toimivat välityspalvelut, jotka varsinaisten verkkovälityspalveluiden lisäksi myös myyvät tavaroita tai palveluja ja tosiasiasa kilpailevat siten niiden yritysten kanssa, joille ne tarjoavat verkkovälityspalveluja (ns. hybriditoiminto).

Yhdenvertaisuusvelvoitteet

Kuten jo asetusluonnoksessa oli ehdotettu, verkkovälityspalvelujen tarjoajien asettamat yhdenvertaisuuslausekkeet, joita sovelletaan kilpaileviin verkossa toimiviin välityspalveluihin (ns. laajat yhdenvertaisuuslausekkeet), eivät enää kuulu ryhmäpoikkeuksen piiriin, vaan niiden hyväksyttävyyden arvioitava erikseen. Tällaiset ehdot voivat koskea käytännössä mitä tahansa myyntiehtoja esimerkiksi hintoja tai saatavuutta.

Muun tyyppiset yhdenvertaisuusvelvoitteet kuuluvat vertikaalisen ryhmäpoikkeusasetuksen poikkeuksen soveltamisalaan (kun asetuksen soveltumisen yleiset edellytykset täyttyvät). Tällaisia ovat esimerkiksi tavaroiden tai palvelujen toimittajien suoramyynti- tai markkinointikanavia koskevat vähittäiskaupan yhdenvertaisuusvelvoitteet (nk. kapea yhdenvertaisuus).

Yksinmyyntijärjestelmä

Toimittaja voi nyt nimetä useamman kuin yhden yksinmyyjän tietyille alueille tai tietyille asiakasryhmälle. Poiketen asetusluonnoksesta, voimaan tullessa asetuksessa on täsmennetty, että yksinmyyjä voi nimetä enintään viisi. Yksinmyyjien keskinäistä aktiivista ja passiivista myyntiä yksinomaisella alueella tai asiakasryhmässä ei saa rajoittaa. Uuden asetuksen nojalla toimittajan on myös mahdollista rajoittaa muiden jakelijoiden suorien *asiakkaiden* aktiivista myyntiä alueelle tai asiakasryhmälle, joka on varattu toimittajalle tai jonka toimittaja on osoittanut yksinoikeudella enintään viidelle muulle yksinmyyjälle.

Valikoiva jakelujärjestelmä

Valikoivassa jakelujärjestelmässä on uuden asetuksen mukaan mahdollista asettaa poikkeavat laadulliset kriteerit internetmyynnille ja kivijalkaliikkeille, koska myyntikanaviin liittyy luontaisia eroja. Erilaisten kriteerien

tarkoituksena ei kuitenkaan saa olla verkkomyynnin rajoittaminen. Lisäksi riippumatta jakelujärjestelmän tyypistä (yksinmyynti, valikoiva tai muu) toimittaja voi uuden asetuksen pohjalta kieltää jakelijoitaan ja heidän *asiakkaitaan* myymästä aktiivisesti tai passiivisesti valtuuttamattomille jakelijoille alueella, jolla toimittaja käyttää valikoivaa jakelujärjestelmää.

Kilpailukieltöjen kesto

Kuten jo asetus- ja suuntaviivaluonnoksissa, voimaan tulleen asetuksen mukaan kilpailukieltovelvoitteisiin, jotka voidaan hiljaisesti uusida, sovelletaan ryhmäpoikkeusta, kunhan ostaja voi tosiasiallisesti irtisanoa sopimuksen tai neuvotella ehdot uudelleen kohtuullisella irtisanomisajalla ja kohtuullisin kustannuksin viiden vuoden voimassaolon päättymisen jälkeen.

Verkkomyynti

Yksi uudistuksen keskeisistä tavoitteista oli päivittää säännöt nykyaikaan paremmin soveltuviksi. Asetuksessa ja suuntaviivoissa on muun muassa selvennetty, millaisia rajoituksia pidetään vakavina kilpailunrajoituksina verkkomyynnissä. Vakavana kilpailunrajoituksena pidetään toimittajan asettamaa rajoitusta (suoraan tai välillisesti), jonka tarkoituksena tai seurauksena on estää ostajia tai sen asiakkaita käyttämästä internetiä tavaroiden tai palvelujen myyntiin tai käyttämästä verkkomainontaa. Vakavaksi kilpailunrajoitukseksi on luokiteltu myös rajoitus, jolla jakelijaa estetään täysin käyttämästä hintavertailusivustoja tai maksullista viittausta hakukoneissa.

Kaksoishinnoittelua koskeva muutos pysyi asetus- ja suuntaviivaluonnoksen mukaisena. Kaksoishinnoittelua (eritukuhinnan periminen verkossa myyviltä jakelijoilta kuin kivijalkamyymälän kautta myyviltä) ei enää luokitella vakavaksi kilpailunrajoitukseksi. Perittävän hintaeron tulee kuitenkin kuvastaa jakelijoille kyseisestä jakelukanavasta aiheutuvia erilaisia kustannuksia ja investointeja, eikä se saa tehdä verkkomyyntiä kannattamattomaksi.

Mitä tämä tarkoittaa yritysten kannalta

- Yritysten tulee tarkistaa sopimuskäytäntönsä ja varmistua 31. toukokuuta 2023 mennessä, että ne ovat päivitetyn asetuksen ja siten kilpailulainsäädännön mukaisia.
- Uusissa sopimuksissa uudistukset tulee huomioida jo 1. kesäkuuta 2022 alkaen.
- Uudistukset osaltaan myös mahdollistavat uudentyyppisiä sopimuskäytäntöjä ja aiempaa laajempia rajoituksia yritysten välisiin vertikaalisiin sopimuksiin.

